

Жупанијско такмичење из историје

14. марта 2023.

осми (VIII) разред

лозинка:

(петероцифрени број и реч)

број бодова

/ 65

%

Упутства такмичарима

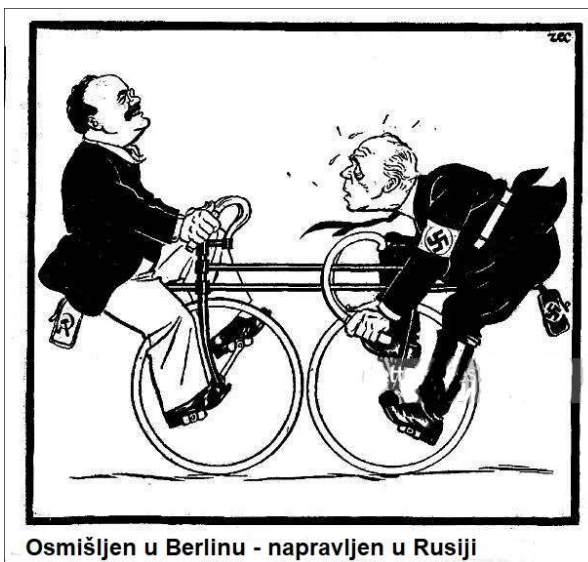
1. Испит се састоји од 25 питања и решаваш га 90 минута.
2. Пре решавања испита требаш пажљиво и правописно тачно испунити листић са лозинком.
3. Након што испуниш листић са лозинком, спреми га у коверту.
4. Лозинку са листића препиши на прву страницу испита.
5. Пажљиво прочитај испитне задатке и упутства у задатку.
6. Решења уписуј на предвиђена места у испиту. Испит пиши плавом или црном хемијском оловком.
7. Испит пиши искључиво писаним словима, не штампаним. Пиши читко. Нечитки одговори бодоваће се са 0 бодова.
8. Лична имена и презимена те географска имена пиши изворно према преведеним уџбеницима одобреним од МЗО-а у школској години 2022 /2023.
9. Користи се листом за концепт током решавања испита јер једном написан одговор у испиту, више није допуштено преправљати. Одговори у концепту не бодују се.
10. Након завршетка писања испит предај члану Жупанијске комисије.
11. Након објаве привремене ранг листе имаш право увида у испит и право на писану жалбу.

Желимо Ти успех у Такмичењу!

Испитна комисије на жупанијском такмичењу:

1. _____ (председник Жупанијске комисије)
2. _____ (члан Жупанијске комисије)
3. _____ (члан Жупанијске комисије)

1. Пажљиво погледај сликовне прилоге и одговори на постављена питања.

Попустљивац: „Запамтите, још само једна лизалица
и онда сви идете дома“

1.1. Која је заједничка повезница две приказане карикатуре?

1	
---	--

- А. Карикатуре описују исти догађај.
- Б. Карикатуре описују немачку спољну политику као мирољубиву.
- Ц. Карикатуре описују политичку ситуацију почетком Другог светског рата.
- Д. Карикатуре описују политичку ситуацију пре почетка Другог светског рата.

1.2. Наведите име и презиме британског премијера који је постао симбол
политике симболично приказане на првој карикатури.

1	
---	--

1.3. Који од наведених догађаја **није** саставни део историјске епохе
обележене политиком симболички приказаној на првој карикатури?

1	
---	--

- А. судетска криза
- Б. анексија Аустрије
- Ц. совјетски напад на Финску
- Д. улазак немачке војске у Порајње

1.4. Коју су политичку функције особе са друге карикатуре вршиле у својим
државама у време настанка споразума на којег се односи сликовни прилог?

1	
---	--

2. У следећем задатку понуђено је шест тврдњи из светске историје. **Четири** од шест тврдњи **нису тачне**. Заокружи слово испред оних тврдњи које сматраш **нетачнима**.

4	
---	--

А. Логор у Аушвицу ослободили су совјетски војници почетком 1945. године.

Б. Ервин Ромел унапређен је из чина фелдмаршала у чин генерала због својих успеха у Русији.

Ц. САД није имао истог председника на коференцијама у Техерану и Потсдаму.

Д. Италија је у априлу 1939. године напала и заузела Етиопију.

Е. На конференцији у Техерану усвојена је Декларација о ослобођеној Европи.

Ф. За откриће масакра у Катинској шуми биле су заслужене снаге Црвене армије

3. Пажљиво погледајте сликовне прилоге из 1941. године и одговорите на постављена питања.

СЛИКА БРОЈ 1

Превод: Југославија; Једном ногом на вратима.

СЛИКА БРОЈ 2

3.1. Како се назива војно-политички савез на који се односе сликовни прилози?

1	
---	--

3.2. Који су догађаји симболично приказани на сликовним прилозима?

1	
---	--

А. улазак Југославије у рат и потписивање капитулације

- Б. Мачеково одбијање власти у НДХ и долазак усташа у Загреб
Ц. приступање савезу и побуна против уласка Југославије у савез са Силама осовине
Д. неодлучност водства Хрватске сељачке странке и почетак партизанског деловања

4. Која се од наведених тврдњи повезује уз операцију Барбароса?

1	
---	--

- А. Совјетско водство остало је изненађено нападом.
Б. Немачка у операцији није применила Блицкриг тактику.
Ц. Операција је названа по немачком владару из 19. века.
Д. Совјетске снаге су у децембру 1941. покренуле протунапад из правца Лењинграда.

5. У којем су низу тачно хронолошки поредани догађаји из историје Југославије током Другог светског рата?

1	
---	--

- А. капитулација Краљевине Југославије → Јосип Броз Тито долази на чело КПЈ → потписивање Римских уговора → основан Главни штаб народноослободилачких партизанских одреда Хрватске
Б. Јосип Броз Тито долази на чело КПЈ → основан Главни штаб народноослободилачких партизанских одреда Хрватске → потписивање Римских уговора → капитулација Краљевине Југославије
Ц. капитулација Краљевине Југославије → потписивање Римских уговора → Јосип Броз Тито долази на чело КПЈ → основан Главни штаб народноослободилачких партизанских одреда Хрватске
Д. Јосип Броз Тито долази на чело КПЈ → капитулација Краљевине Југославије → потписивање Римских уговора → основан Главни штаб народноослободилачких партизанских одреда Хрватске

6. Пажљиво прочитајте историјски извор и одговорите на постављена питања.

Господине генерале, Краљевска влада на својој седници 13. овог месеца на Палама донела је следећу одлуку:

- 1. Да предузме све могуће мере за добијање што брже помоћи од Савезника. (...)*
 - 2. Да наша војска продужи отпор користећи се нарочито могућностима тешко проходног и за одбрану погодног планинског земљишта у јужној и западној Србији, у Босни и Херцеговини и у Црној Гори (...)*
 - 3. Обзиром на стање наше војске после првих неуспеха и нарочито обзиром на деликатну ситуацију наше војске због догађаја у Хрватској, Краљевска влада вас овлашћује да одмах затражите примирје од непријатеља (...)*
- Краљевска влада вам јавља да се налази на путу према Боки Которској и о свом месту обавестит ће вас што је могуће пре. (...)*

6.1. Kako se naziva nemački ratni plan napada na Jugoslaviju opisan u istorijskom izvoru?

1	
---	--

6.2. Na koji se događaj u Hrvatskoj odnosi tačka broj 3 istorijskog izvora?

1	
---	--

- A. na uspostavu Federalne Države Hrvatske Б. на оснивање логора Јасеновац
Ц. на успоставу Независне Државе Хрватске Д. на оснивање Сисачког партизанског одреда

6.3. Из чије је перспективе написан историјски извор?

1	
---	--

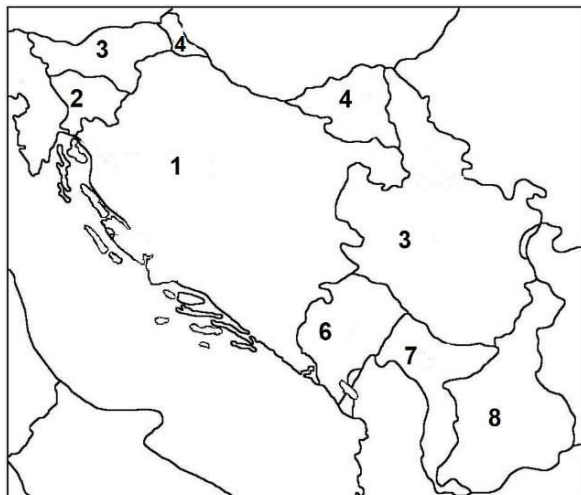
- A. партизанског генерала Б. југославенског генерала
Ц. припадника Усташке војнице Д. припадника Југославенске владе

6.4. Каква је према историјском извору била војна ситуација у нападнутој Југославији?

1	
---	--

- A. Југославија је била пред капитулацијом. Б. Југославија је одбила све војне нападе.
Ц. Краљевску је војску преузео Момчило Ђујић. Д. Југославија је већ била капитулирала.

7. На слепој карти приказана је подела Краљевине Југославије након окупације земље. Пажљиво погледај слепу карту и одговори на постављена питања.

7.1. Којим је бројем означен простор који је био припојен Великој Албанији?

1	
---	--

7.2. Која је држава добила подручје означено бројем 4 на историјској карти?

1	
---	--

7.3. Којим је бројем означен простор на којему се налазио концентрациони логор Јадовно?

1	
---	--

8. Пажљиво прочитај историјски извор и одговори на постављена питања.

*(...) на основу начела о самоопредељењу народа (...) донело је следеће закључке: (...)
2. Проглашују се неважећим сви уговори, пактови и конвенције, склопљени између издајника хрватског народа Павелића и италијанске владе, којима су делови Горског Котара, Хрватског Приморја, Далмације и далматинска острва предани Италији.
септембар 1943. године*

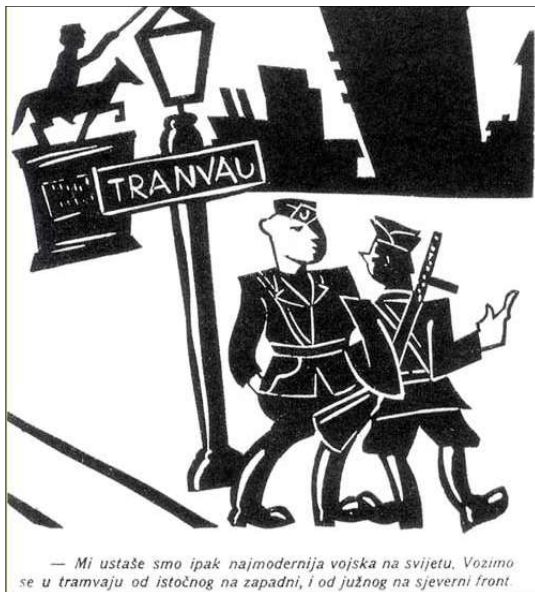
8.1. Наведи пуни назив политичког тела које је донело наведену одлуку.

1	
---	--

8.2. Како се називају уговори који су проглашени неважећим према тачки 2 у историјском извору?

1	
---	--

9. Пажљиво погледај сликовни прилог из раздобља Другог светског рата и одговори на постављено питање.

текст испод карикатуре: **Ми усташе смо ипак најмодернија војска на свету. Возимо се у трамвају од источног на западни и од јужног на северни фронт.**

9. Шта се о току рата у Југославији може закључити из сликовног прилога?

1	
---	--

- А. Усташке снаге покренуле су повлачење из Загреба.
- Б. Партизанске снаге контролишу територију и опколиле су Загреб.
- Ц. Партизанске снаге су се повукле из Загреба након оснивања НДХ.
- Д. Усташке снаге преузеле су контролу над територијом након бегства краљевске владе.

10. Пажљиво прочитај историјски извор у којем догађаје описује заповедник британске војне мисије Фицрој Маклејн.

Кад сам стигао, показао ми је брзојав из Лондона у којем је писало да сам потребан, али не за Грчку него за Југославију. Треба м кренути у Лондон и тамо се јавити самом премијеру, који ће ми казати шта се од мене тражи. Дошавши у Лондон, убрзо сам био упућен у ситуацију у Југославији. Извештаји су говорили да је британска влада почела сумњати је ли отпор, што га генерал и његови четници наводно пружају непријатељу, заиста такав какав се приказује. Постојали су знакови по којима се могло закључити да барем исто толико јак отпор пружају наоружане групе које носе назив партизана, а води их тајанствена личност (...). Дотад је сва наша подршка ишла само четницима. Негде око поноћи (...) г. Черчилу била је донесена нека порука коју је дочекао узвиком изненађења. Премијер је устао и рекао: "Управо сам примио једну врло важну вест. Сињор Мусолини поднео је оставку.". Окренувши се мени, г. Черчил рече: „То што смо данас сазнали чини ваи задатак још важнијим.“. Мој се задатак састоји у томе да помогнем установити ко убија највише Немаца, те да предложим како да му се помогне да их убија још више.

10.1. Догађаји из којег периода Другог светског рата су описани у историјском извору?

1	
---	--

- A. из пролећа 1942. године
- Б. из лета 1943. године
- Ц. из јесени 1943. године
- Д. из зиме 1944. године

10.2. Која је последица задатка описаног у историјском извору?

1	
---	--

- A. подела војне помоћи између партизана и четника
- Б. почетак савезничке помоћи партизанском покрету
- Ц. престанак савезничке помоћи партизанском покрету
- Д. савезнички наставак подршке искључиво четничког покрета

11. Која је последица конференције у Вансе-у?

1	
---	--

- A. изградња Варшавског гета.
- Б. изградња логора Аушвиц II Биркенау.
- Ц. приступање коначном решењу Жидовског питања.
- Д. усвајање расних закона у Независној Држави Хрватској.

12. Пажљиво прочитај историјски извор из краја новембра 1943. године и одговори на постављена питања.

НАРОДИМА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Пре годину дана створено је у Бихаћу Веће као политичко представништво свих њезиних народа. Тиме су политички усврђене тековине народно-ослободилачке борбе наших народа,

Док наши народи иду смело путем чести и слободе којим су их повели пре две и по године најдалековиднији и најхрабрији људи наше земље; док наша јунашка Народно-ослободилачка војска свакодневно исписује својим подвизима нове сјајне странице наше историје и проноси славу наше домовине широм света, дотле се такозвана југословенска влада у Каиру и Петар II Карађорђевић гуље у блату издаје, дотле њихов »министар војске« (...) , по њиховој наредби, као најамник окупатора, води борбу против Народно-ослободилачке војске.

На овом историјском заседању представници народа су одузели такозваној »југословенској влади« у иноземству права законите владе,

Народни представници из свију крајева наше земље једногласно су прогласили (...) на челу са јунашким и мудрим вођом наших народа, Маршалом Титом, као свој највиши извршни орган, као своју закониту иако привремену владу, која једино има право да говори у име наше домовине, како у њој тако и пред иноземством.

12.1. Наведи пуни назив политичког заседања на којему је објављен наведени проглас.

1	
---	--

12.2. Наведи име и презиме министра војске, вође четника, споменутог у историјском извору.

1	
---	--

12.3. Како се називала привремена влада која је представљала наведени покрет? (пуни назив)

1	
---	--

12.4. Како се према одлукама из историјског извора требала називати нова југославенска федерација? (пуни назив)

1	
---	--

13. Пажљиво погледај сликовне прилоге који приказују америчку перспективу догађаја из Другог светског рата и одговори на постављена питања.

Слика број 1

Слика број 2

„Ловац на отоке“

„Сети се прошлог децембра!
Пријави се данас у морнарицу“

13.1. Како се назива бојиште на које се односе приказани сликовни прилози?

1	
---	--

13.2. Како се назива војна тактика коју примењује војник на првој карикатури?

1	
---	--

13.3. На који се напад из Другог светског рата односи слика број два?

1	
---	--

14. Пажљиво прочитај историјски извор и одговори на постављена питања.

четвртак, 9. јула 1942.
Драга Кити,

тако смо ходали на киши, тата, мама и ја, свако са школском торбом и торбом за намирнице, до врха испуњенима најразличитијим набацаним стварима. Људи који су ишли на посао, сажално су нас гледали. На њиховим се лицима могло видети колико им је жао што нам не могу помоћи. Сјајна жута звезда све је говорила. Тек кад смо били на цести почели су ми мама и тата причати делиће плана. Месецима се слало шта је могуће више наше покретне имовине и ствари нужних за живот; све је то било довољно спремно да нас дочека у склоништу камо смо по договору требали доћи 16. јула. План се морао убрзати за десет дана због позива: због тога наш стан неће бити до краја добро уређен, али се морамо снаћи шта боље можемо. Само скровиште налази се у згради где је татина канцеларија.

твоја Ана

14.1. На шта се односи реченица из дневника: *Сјајна жута звезда све је говорила*?

1	
---	--

- А. На ознаку коју су морали носити Жидови на својој одећи.
- Б. На ознаку којом је било обележено тајно скровиште.
- Ц. На војне ознаке које су носили немачки војници.
- Д. На тајну ознаку жидовског покрета отпора нацистичком терору.

14.2. Како је завршило сакривање породице пред нацистима описано у историјском извору?

1	
---	--

- А. Скровиште није било откривено до завршетка рата.
- Б. Скровиште је било откривено али је породица побегла нацистима.
- Ц. Скровиште је било откривено и породица је завршила у логорима.
- Д. Ауторица и њена породица су мењали скровишта до завршетка рата.

15. У следећем задатку понуђено је седам тврдњи од којих је пет тачних.

Заокружи слово испред оних тврдњи **које сматраш тачнима**.

5	
---	--

- А. Након италијанске капитулације Владимир Назор је прешао у партизане.
- Б. Преговори између Тита и Шубашића потакнути су на британску иницијативу.
- Ц. Совјетска војска помогла је партизанима у ослобођењу Београда.
- Д. Државним ударом у марту 1941. срушена је влада Цветковић-Мачек.
- Е. Југославија је након Другог светског рата добила делове дотад италијанског територија.
- Ф. Худа Јама једно је од највећих места страдања жртава усташког режима.
- Г. У логору Јасеновац једно је време био затворен Владко Мачек.

16. У следећем задатку приказани су делови кореспонденције између британског премијера и совјетског вође. Пажљиво прочитајте делове писама и повежите их са последицама које ће имати за ток Другог светског рата. Две последице остају неповезане.

1. *У вези са оставком премијера Његово Величанство краљ поверио ми је формирање владе. Уверен сам да Ви разумете да се због хитних задатака не могу на време вратити на конференцију (...), али претпостављам да ћу стићи за време саветовања у другој половини дана.*
2. *Операције наших армија на фронтовима против Немаца засад се не одвијају лоше. Завршавамо ликвидацију окружене групе немачких јединица Шесте армије.*
3. *Упознао сам се са тужним телеграмом од Пољака који се већ десет дана боре против великих немачких снага које су пресекле главни град на три дела. Не можете ли им Ви Совјети указати још неку помоћ, будући да је (наша) удаљеност од Италије веома велика?*
4. *Управо сам примио телеграм од фелдмаршала Александера о томе (...) да су Немци прихватили најважније тачке документа, молећи да се одреди дан и сат када могу бити завршене све војне операције у Европи*

- А. учествовање Винстона Черчила на конференцији у Јалти
Б. гушење Варшавског устанка
Ц. безусловна капитулација Немачке
Д. завршетак битке код Стаљинграда
Е. учествовање Клемента Атлија на конференцији у Потсдаму
Ф. завршетак операције *Бакља*

4	
---	--

	A	B	C	D	E	F
1.						
2.						
3.						
4.						

17. Пажљиво погледај насловнице новина из раздобља Другог светског рата и повежи их са одговарајућим временом настанка. Две се године не могу повезати уз новине.

1.

2.

3.

4.

- A. крај 1940. године
- Б. март 1941. године
- Ц. април 1941. године
- Д. средина 1942. године
- Е. септембар 1943. године
- Ф. мај 1945. године

	A	B	C	D	E	F
1.						
2.						
3.						
4.						

4	
---	--

18. Која се од наведених тврдњи повезује уз усташки логор Јасеновац?

- A. У логору су били затварани искључиво Жидови и Срби.
- Б. Из логора су 1945. године побегли сви затвореници.
- Ц. Затворени Срби у логору су били обележени тракама плаве боје.
- Д. Повод за отварање логора било је оснивање првог партизанског одреда.

1	
---	--

19. На картама су приказане локације логора на подручју Немачке и Пољске.

Пажљиво их погледај и одговори на постављена питања.

карта број 1

карта број 2

19.1. Које је обележје логора са карте број 2?

1	
---	--

- А. Нацисти су их користили као логоре истребљења.
- Б. Нацисти су их користили искључиво као радне логоре.
- Ц. У њима су били затворени једино савезнички војници.
- Д. У њима су били депортирани искључиво пољски Жидови.

19.2. Којим је бројем означен логор у којем је преминула Ана Франк?

1	
---	--

19.3. Којим је бројем означен први концентрациони логор основан од нацистичких власти?

1	
---	--

20. Пажљиво прочитај историјски извор из 1944. године и одговори на постављено питање.

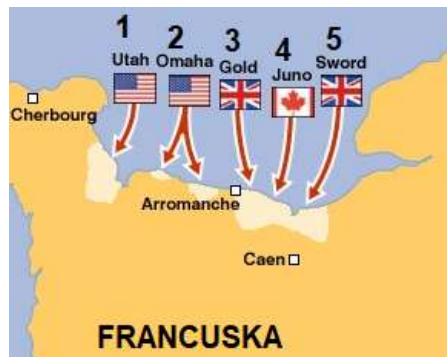
У нашој тренутној ситуацији чврсто верујем да је једини начин за преокрет рата у нашу корист да изведемо нападе нашим авионима који ће се сударити у непријатељске бродове. Нема другог начина. Биће довољно добровољаца за ту прилику спашавања земље, а ја би радо заповедао том операцијом. Дајте ми 300 авиона и преокренут ћу ток рата.

Капетан Окамура

Како се називају ваздухопловне јединице чије је деловање описано у историјском извору?

1	
---	--

21. Пажљиво погледај историјску карту и одговори на постављена питања.

21.1. Како се назива војна операција приказана на историјској карти?

1	
---	--

21.2. Којим је бројем означен сектор искрцавања на којем су савезници имали највећи број губитака?

1	
---	--

21.3. Која се од наведених тврдњи повезује уз приказану војну операцију?

- А. Операција је договорена на састанку у Јалти.
- Б. Операцијом је лично командовао Винстон Черчил.
- Ц. Операција се одвијала паралелно са Варшавским устанком.
- Д. Операцијом је до краја године ослобођена цела Француска.

1	
---	--

22. У којему су низу тачно хронолошки поредани догађаји из 1945. године?

1	
---	--

- А. смрт Адолфа Хитлера → завршетак тршћанске операције → ослобођен логор Аушвиц → бачена атомска бомба на Хирошиму
- Б. смрт Адолфа Хитлера → ослобођен логор Аушвиц → завршетак тршћанске операције → бачена атомска бомба на Хирошиму
- Ц. ослобођен логор Аушвиц → завршетак тршћанске операције → смрт Адолфа Хитлера → бачена атомска бомба на Хирошиму
- Д. ослобођен логор Аушвиц → смрт Адолфа Хитлера → завршетак тршћанске операције → бачена атомска бомба на Хирошиму

23. Пажљиво прочитај историјски извор и одговори на постављена питања.

3. децембра 1941.

Мој први пријем код надбискупа др. Степинца. И тамо је резултат разговора био потпуно негативан. Надбискуп ми је рекао да нема никаквог утицаја на владу, тамо ништа не може направити.

16. децембра 1941.

Аудијенција код министра Артуковића. Био је врло љубазан, али је изјавио да није компетентан за оно шта мени треба.

9. јуна 1942.

Рекла сам да сам започела потпуно приватну акцију помоћи и да моји сарадници и ја желимо помоћи прогоњеној деци. (...)

9. јула 1942.

Одлазим на железничку станицу и сазнајем да се полази у 15,30. Брзим возом смо путовали до Окучана, а одатле аутобусом до Босанске Градишке. (...) Одлучиле смо сестра Хабазин и ја (...) отићи у логор и са командантом логора договорити за сутрадан могућност преузимања деце. У логор смо стигли у 17,30.

10. јула 1942.

Током доручка наш је водитељ установио да немамо ништа чиме бисмо могли пописати децу. Тек смо тада потражили један дућан и набавили папира, оловака, конопца и мале картоне какви се употребљавају за бележење цена на тканинама. Кад смо дошли у логор опет смо морали дуго чекати, јер се није смело почети пре него што је командант стигао. Затим нам је додељен један лекар. За свако дете је требао проценити је ли способно за транспорт. (...) Сваком је детету погледао у грло због дифтерије која је харала у логору и прогласио га способним за транспорт.

23.1. Наведи име и презиме ауторице наведеног Дневника.

1	
---	--

23.2. Како се назива усташки логор у којем се одвијала описана акција из јула 1942. године?

1	
---	--

23.3. Какав је, према запису из децембра 1941. године, био став надбискупа Степинца и министра Артуковића према молбама ауторице за помоћ?

- А. ауторица је имала подршку само министра
Б. ауторица је имала подршку само надбискупа
Ц. ауторица је имала подршку и министра и надбискупа
Д. ауторица није имала подршку министра и надбискупа

1	
---	--

24. Пажљиво прочитај историјске изворе са краја Другог светског рата на подручју Хрватске.

Врховни штаб, 7. маја:

“Сада је Радио (...) саопштио да су град непријатељске снаге напустиле и да су оставиле једног грађанина са задатком да исти преда град нашим трупима. У вези са тиме врховни командант је наредио да најхитније са вашим снагама упаднете (...).”

Врховни штаб, 8. маја:

“Врховни командант је наредио да најхитније пошаљете извештај о ситуацији. (...) Треbate данас под сваку цену упасти у град.”

15. маја

Према сећању, ми смо стигли на подручје Аустрије 15. маја 1945. после 14 часова. Зауставили смо се на почетку поља, али су то биле спржене травнате површине кроз које је текао један, мали поточић. Задњих десетак километара цесте су биле сасвим закрчене колонама војски у различитим униформама, огромно мноштво цивила и запрега, али и велики број пешака. Све је то деловало тужно и очајно, али још увек у некој вери да ће нас (њихова војска) примити (заштитити).

24.1. Борбе за који град су описане у првом историјском извору?

1	
---	--

24.2. Какав је, у тренутку настанка првог историјског извора, био положај Поглавника Независне Државе Хрватске?

А. био је заробљен

Б. напустио је државу

Ц. организовао је герилски отпор у партизанској позадини

Д. именован је организатором предаје усташке војске партизанима

1	
---	--

24.3. На војску које се државе односи реченица из историјског извора: *још увек у некој вери да ће нас (њихова војска) примити (заштитити)*?

1	
---	--

24.4. Који је догађај описан у другом историјском извору?

А. покушај предаје усташких јединица савезницима.

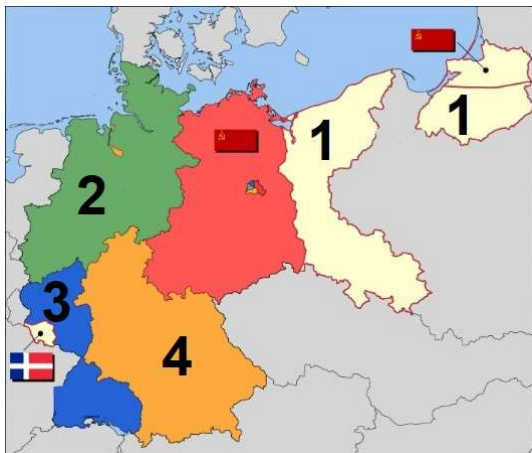
Б. транспорт логораша из логора Јасеновац у Аустрију.

Ц. завршна оружана борба усташких и партизанских снага.

Д. повратак колона усташких заробљеника у Југославију.

1	
---	--

25. Пажљиво погледај историјску карту који приказује поделу Немачке након завршетка Другог светског рата и одговори на постављена питања.

25.1. На којој је мировној конференцији договорена приказана подела Немачке?

1	
---	--

25.2. Која је држава имала управу над подручјем означеним бројем 3 на

Историјској карти?

1	
---	--